

Gulbrandsen: Over for dette Forslag staa egentlig baade Regeringen og Rigsdagen en Smule hundne, særlig Regeringen. Derfor dette Forslag var fremlagt for en Snes Aar tilbage og da var blevet vedtaget, vilde det have fremkaldt en virkelig og ret gennemgribende Skoleordning haade for Købstad- og Landsbyhskolens Bedkommende; men Forholdet er jo i Virkeligheden nu et ganske andet. Derfor dette Forslag vedtages væsentlig usforandret i denne Samling, vil der jo derved for Købstadskolens Bedkommende kun ske det, at man accepterer de Forbedringer paa Skolevæsenets Omraade, der allerede der have fundet Sted. For Landsbyhskolens Bedkommende vil Forholdet ganske vist stille sig en Del anderledes, men ogsaa der gælder det, at der er sket Forbedringer i Løbet af de senere Aar. Jeg skal blot nævne det Punkt, at Undervisningsfagene, der hidtil have været obligatoriske efter Loven, ere bleve kendelig udvidede, saaledes med Historie og Geografi og til Dels med Naturkundskab. Grunden til dette ejendommelige Forhold er jo let at faa Oje paa. Meningsforskellen mellem Flertallet i dette Ting paa den ene Side og Regeringen og dens Venner paa den anden har jo bevirket, at de mange Forslag til en ny Skolelov, der have været fremme i Aarenes Løb, ere strandede. Mødningen mellem de nævnte to Partier i det storpolitiske Spørgsmaal har naturligvis ogsaa hidraget sit dertil. Kort og godt: Rigsdagen har vist sig at være ude af Stand til at kunne imødekomme den virkelig levende Trang, der har været i Befolkningen til Fremfærd paa Skolevæsenets Omraade. Saa har man fra Regeringens Side taget Initiativet til Forbedring, men den er gaaet sine egne Veje; den har, om jeg saa maa sige, slaaet en Streg over Lovens Bestemmelser om Skoleordningen, i alt Fald paa mange Punkter, og har ad administrativ Vej gennemført de Forbedringer, man har fundet mest paatrængende nødvendige. Det forekommer mig, at dette Forhold maa virke som en Spore, baade for Rigsdagen og den højtærede Kultusminister i Retning af at gøre, hvad der kan gøres, for at man endelig igen kan komme paa Lovens Grund for Skolevæsenets Bedkommende. Det foreliggende Forslag har efter min Opfattelse stillet sig to forskellige Formaal og deler sig derved ganske naturligt i to Afnit. Det ene af disse Formaal er at stæffe den opvoksende Slægt en fyldigere og bedre Undervisning, og det andet Formaal er at stæffe Lærerne i Folke-skolen gunstigere Raar, særlig i økonomisk Henseende. Om disse to Formaal gruppere sig i Grunden Lovforslagets Para-

graffer. De første 8 Paragraffer handle nærmest om Vejene, man maa gaa for at tilvejebringe en bedre Undervisning, og de øvrige samle sig om Spørgsmaalet: en Forbedring af Lærernes Raar. — I § 1 er den undervisningspligtige Alder bestemt. Den skal indtræde med Begyndelsen af det Halvaar, i hvilket Barnet fylder 7 Aar. Der er adskillige ærede Medlemmer, der have ment, at det er for tidligt at sende Barnet i Skole i den Alder. Jeg kan ikke ganske dele denne Opfattelse; jeg er overbevist om, at de Børn, der fyldte 7 Aar i Løbet af Sommerhalvaaret, overordentlig godt kunne sættes i Skole ved Begyndelsen af dette Halvaar, og naar man kunde faa det Dnske opfyldt, der blev udtalt af et æret Medlem, at Skolekommissionen blev sammensat paa en anden Maade, at den blev valgt af Kommunens Beboere, og ikke som nu skulde vælges af Sogneraadet og have Præsten til født Formand, vilde der heller ikke være Fare ved at vedtage denne Bestemmelse i dens Helhed, da Skolekommissionen efter Forslaget har Ret til al frittage de Børn, der fyldte 7 Aar i Vinterhalvaaret, for at komme i Skole indtil det næste Sommerhalvaars Begyndelse. Det Argument, der saa ofte er kommet frem i disse Dage imod denne Bestemmelse, at mange Børn kunne have langt til Skolen, og at Vejene ere ufremkommelige, passede i sin Tid, men passer ikke længere, i alt Fald ikke i samme Grad. Det kan kun gælde om enkelte Dele af Landet. I Udkanter af tidligere Skoledistrikter er der i Løbet af de sidste 20 Aar oprettet flere selvstændige Skoler, og Vej længden til disse Skoler er ikke uoverkommelig, i Almindelighed ret kort. Det er i alt Fald Tilfældet baade paa Værne og i Østjylland. Det hedder i Slutningen af § 1, at § 3 i Lov af 2den Maj 1855 ophæves. Om denne Bestemmelse er der udtalt forskellige Anstuelser; jeg hilser den med Tilfredshed. Jeg finder det overordentlig uheldigt, at begavede Børn udskrives af Skolen i 13 Aars Alderen. Jeg har været Lærer i en 12 Aar, og dette Krav har ofte mødt mig fra Forældres eller Værgeres Side, ofte ogsaa fra en Husbonds Side, som skulde have en Dreng eller Pige i Tjeneste. I Reglen har det netop været de mest begavede Børn — Børn af fattige Forældre — som man vilde have udstrevne i 13 Aars Alderen, og i Almindelighed har Skolekommissionen imødekømt et saadant Krav; men hvad der derved gaar tabt for vedkommende Barns aandelige Udvikling, er ikke ubetydeligt, og jeg er overtydet om, at Børnene i de allerfleste Tilfælde beklage, at de skulle udskrives af Skolen netop i den